Ч. 205. Чернівції, вівторок 16. (28.) вересня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днів по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Гадки о суспільній діяльности.

(Ідеальні жаданя від суспільного діяча і доконче потрібні услівя для суспільної діяльности).

IV.

Чи всюди однаково можлива суспільна діяльність? Чи всюди она однаково легка і однаково успішна?

Розуміє ся, нї і нї і нї, т. є не всюди.

Для успішної суспільної роботи потрібні користні услівя і про ті услівя каже Н. Кареєв таке:

Услівя ті можуть бути ріжні, добрі і злі, помагаючі суспільній роботі і шкідливі для неї. Щоби говорити о тих услівях, потрібно, розуміє ся, опирати ся не на видумках, а на фактах, потрібно порівнувати факти з історії ріжних сторін і одної сторони в ріжні періоди єї житя. Кождий добрий суспільний діятель повинен добре знати свої рідні обставини, щоби, користаючи з примірів суспільної діяльности в чужих краях, розумів цїлу ріжницю поміж тамошними а своїми услівями і знав, що з того вибрати.

Услівя більшої або меньшої можливости, легкости, успішности, плодотворности суспільної діяльности можуть бути внутрішні і вншні. Внутрішні — то доконче потрібні прикмети самих діятелів, котрі однак суть результатами впливу условий внішних, як більша або менша освіта цїлої суспільности, стан загальної моральности, свобода, з якої користають люди в якійсь суспільности. На всякий випадок на суспільну діяльність мають право люди найсильнїйші умом і освітою, чутливостю і прихильностю до суспільних интересів, характером і досьвідом. Та суспільність тратить дуже богато, де такі люди не можуть пробити ся вперед, на місце, яке їм належить ся. Але приймім, що суспільними діятелями будуть справді самі найлучші люди, — то остають ся преці ще внішні услівя їх діяльности, котрі можуть бути дуже лихі.

Внішні услівя можна розділити на культурні і социяльні.

Культурні услівя то загальний стан освіти і обичаїв суспільности. Потрібно хоч малого культурного розвою до того, щоби в даній суспільности могла почати ся правдива суспільна діяльність; тоді з більше або менше однакової маси суспільности виходять одиниці, котрі інакше (лучше або гірше, або раз лучше, а другий раз гірше) розуміють річи, що интересують масу. Межи суспільним діятелем і людьми, єго окружаючими, настає розрив. Люди не розуміють своїх передових діятелів, хоч би ті мали як найлїпші прикмети до роботи для народу. Положене такого чоловіка буває іноді траґічне: єму не вірять, єго пересліджують, єму затроюють житє. То має значінє і тоді, коли в народі настане розрив між інтеліґенциєю а народом (паном і селянином), ріжними верствами і т. д. Тоді потрібно як найбільше освіти, щоби ті пропасти в суспільности вирівнати і дати спроможність до дальшої роботи. Суспільному діятелеви потрібний простір і свобода. Не лише політичні обставини можуть єму сей простір, сю свободу відобрати, — нерозвита суспільність може те саме зробити. Она буде слухати дурисьвітів, а розумних відкине від себе.

Загальний культурний розвій — то перше услівє до того, щоби суспільна діяльність була більше можлива і більше користна. Більша культурність народу незвичайно сильно відбиває ся на єго економічним і політичнім положеню. Хоч би посторонні впливи і спиняли сей розвій культури, то все-ж не дасть ся він там спинити, де є суспільний дух. Де кождий думає тілько про себе і каже, що єго хата з краю, де не розвита сьвідомість, що мої приватні інтереси найлїпше обезпечені цїлим народом, де нема солїдарности, — там очивидно не може бути нї більше суспільних діятелів, там тих діятелів, як які і є, не розуміють і не вміють оцінити. Слабий розвій суспільного духа є признакою невисокої духової культурности суспільности.

Взагалї культурні обставини грають дуже важну ролю в числї тих услівий, від яких залежить суспільна діяльність. В інтересї сеї діяльности і самої суспільности треба дбати о як найбільший розвій культури в суспільности. Тому суспільний діятель повинен між иньшим і виховувати суспільність, словом і дїлом, радою і прикладом, своїм житем і своєю діяльностию: кому богато дано, від того й богато жадають.

Молодїж дуже часто рве ся до такої роботи, але забуває, що, аби виховувати лиху суспільність, то треба перше себе

---

9)

Некультурна.

новеля

Ольги Кобилянської.

(Конець).

Одного дня зранку видрапала ся она лїсом на самий верх Маґури, збираючи малини. Коли мала вже повну коновку, звернула ся в сторону полудневу, де було лекше сходити, бо лїс переривав ся великими левадами а і гора була менше стрімка.

Сїла тут спочивати.

Була задоволена. За малини дістане найменше шість шісток — зможе собі що справити. Що? — ще не знає напевно. Добре, що буде за що...

Обтерла піт з чола — хустка, що звисала їй на плечі, була тяжка і парила єї — а відтак виняла люльку, набила тютюном і запалила.

Округ неї зелень. Видко далеко, широко, саме верхівя иньших гір — бо Маґура висока гора — а небо таке чисте, синє, сияє сьвітлом, що мимоволї повіки на очи спадають. Високо понад всї прочі шпилї, здає ся, випинає ся Рарев. Єго обдає темно-зелений лїс, сповитий в прозору мраку, а з того лїса — близько Рарева виринають дві однакові стіни камяні, стоячі рівно одна проти другої мов шпалїр, що веде до нишної скали...

Там „moara dracului.“

І дивить ся она на то, дивить ся довго — аж пізнала! Сплюнула. Таже она там була! загубила ще тогди хустку, прекрасну червону, як волічка і новіську — люльку! Гей, яку люльку! лиш пан Куба купував такі люльки...

А відтак розсьміяло ся в нїй серце молодим сьміхом. Якого страху набрала ся она тогди в поганім тім млині, мало розуму не стратила; ну, але мала щастє, і все вийшло на добре — а от як би так другому ...ей Боже!

Роздумувала, пригадувала, а коли викурила, згадала поворот до дому.

Завтра неділя... хоче іти на Руні, збирати грибі. На нїм виростають прекрасні грибі; насушить собі на зиму з кілька вінків — добре буде; але і дома є робота, і треба і за нині спорнити і за завтра. Тай і з циганами мусить видїти ся. Старий циган жебрав визичити єму дві шістки, обіцяв за те принести раз дров з лїса, бодай не збрехав! бо бреше з кождим словом... а она казала, що дасть, як буде вертати... тай треба би вже може вертати... будуть визирати, бо знають, котрою дорогою пішла і верне... они тут дома мов ті чорні ворони...

Однак она ще втомлена — і їй не хоче ся рушати з місця. Не зробить роботи нинї — то не піде завтра, але єї година не вибила ще! А як би не було сего року грибів? А як би завтра вже такі зранку упав дощ?.. Так видумує і дурить себе, усьміхаючись очима, щоб лиш посидїти тут довше!... Добре сидить ся тут.

Відтак побачила далеко перед собою на одній леваді колибу і товар. Чи в колибі є хто? Чи порожна? Єї зібрала охота, жива молодеча цікавість дізнати ся, що то, почути тут на самоті людский голос і крикнула з цїлої сили дзвінким ясним голосом: „гей-гей!“

З колиби вийшов якийсь чоловік і обглянув ся, чи побачив єї?

Не знала. За те добило ся до неї довге сумовите „гей, гей!!“... пригадуюче їй щось з давних лїт; з давних, як ще була у Ґаврісана...

Невиразне почуте пережитого якогось щастя обгорнуло єї, переміняючи ся само з себе в думку: „добрий був Ґаврісан“!

Відтак, не надумуючи ся вже більше, кинула ся в траву. Таки проспить ся; встала так досьвіта, а тепер іде до полудня. Перележить

заасекуровати перед еї впливом на себе. Тому то звичайно виходить таке, що молодий чоловік замісць переробити суспільність на таку, як він, сам стає таким, як суспільність. Виховувати других може лиш той, хто перше виховав сам себе, той хто сам себе переробив і котрого загал не переробить. Чоловік нераз приймає за свій власний розвій то, що є лише результатом впливу суспільности на него. Аби-ж того не було, то очивидно не треба, відрікши ся авторітету суспільности, піддати ся зараз під иньший авторітет; лише треба в собі виробити критичну думку, треба добре роздивити ся в тих старих і нових доґматах, які так часто чує ся.

Услівя, потрібні до суспільної діяльности, можуть бути ще, як сказано, соціяльні т. є. економічні і політичні. Економічних я не тикаю, бо они лише посередно мають вплив на суспільну діяльність, т. є. о стілько, о скілько дають матеріяльні засоби н. пр. на ширенє осьвіти і т. п. В подібних случаях знов лише культурні і політичні обставини мають вплив на то, о скілько в суспільній роботі беруть участь люди богаті, заможні, або такі, що мусять заробляти на житє роботою, з котрої (в ідеальнім змислї) для народу хісна мало.

Иньша річ — політичні обставини, котрі залежать від тої степени свободи, з якої в даній державі може суспільність користати. Чоловік і суспільність мають право на свободу; але з другої сторони є держава, а в нїй власть, котру ми признаємо за потрібну (лише анархісти не признають держави і власти). Свобода і власть то два ріжні понятя, хоч можливі поруч себе. Свобода то право розпоряджати собою; але скоро чоловік находить ся в суспільности і в державі, то не може жадати, аби его свобода була безмежною самоволею. Хто-ж каже, що потрібна держава і власть, той каже тим самим, що держава (і суспільности) мають право розпоряджати єи другими людьми, як орудіями для осягненя суспільних цїлий. Вся задача теоретичної і практичної політики — найти належні відносини поміж свободою і властию, поміж чоловіком а суспільностию, як громадою поодиноких людий, що чують потребу свободи, з одної сторони, — а поміж суспільностию, як цїлостию, і еї приналежностию до держави з еї властию, з другої сторони.

Практичну рецепту, для всїх добру, для уладженя таких відносин, дати годї. В теориї треба критично до всего відносити ся, а на практицї треба числити ся з даними обставинами. Нї свободи нї власти не можна боготворити. Не для свободи і власти жиє чоловік, тілько свобода і власть жиє для чоловіка. Моя свобода основує ся на тім самім принципі, що й чужа свобода. Істноване власти то социяльна потреба. Так питанє, які повинні бути політичні услівя суспільної дїяльности, — се питанє зводить ся на те, які повинні бути взаїмні відносини чоловіка, суспільности і держави, взаїмні відносини свободи і власти, руху і порядку.

(*Наші замітки*). Справу взаїмних відносин чоловіка, суспільности і держави обіцює Н. Кареєв розібрати в иньшій книжцї і нас то, як він ту справу розбере, поки-що менше обходить. Свої політичні відносини в Австриї ми знаємо досить добре, а може й дуже добре, бо о тім говорить ся і пише ся в нас найбільше. Відносини наші до держави і до сусїдів менше-більше розуміє кождий інтелїґентний Русин, знає їх добрі сторони, а ще лїпше їх злі сторони — і радби їх поправити. На то маємо своїх полїтиків і свою ріжнородну полїтику.

Але от що у нас люди менше розуміють, або й зовсїм не розуміють, то услівя успішности полїтичної і взагалї суспільної діяльности в самій суспільности. Внутрішні услівя, то, як сказано, доконче потрібні прикмети самих діятелїв; а внїшні услівя, то культурний розвій народу, про котрий Н. Кареєв каже, що він є першим услівем, аби була можлива сяк-так успішна і богата в наслїдки суспільна (отже і полїтична) діяльність

Нам о се й розходило ся в тій, може троха й за довгій та чей не безкористній суперечцї з п. Борковским. У нас так мало о тім говорить ся, майже збороняють доторкати ся хиб нашої суспільности, що від часу до часу не пошкодить поспорити на тім поли. Позбути ся політики, звісно, годї; але постарати ся у себе, в своїм народї, о то, щоби з політики був більший хосен, як доси є, можна. І не лише можна, а доконче потрібно. Всї бачимо і плачемо так часто над тим, що нам одна і друга і трета акция політична не вдає ся; всї шукаємо причини того і находимо в правительстві, в Поляках, Волохах і т. д. Не можна заперечити, що тих причин нема — они є! — але ми відтак по невдачі все думаємо і робимо так, як би бажали переконати і поправити противників своїх. Хоч бажанє се безпечно похвальне, — та що з того, коли ми его нїколи не побачимо сповненим, а що найменче наш вплив на сповненє сего бажаня буде зовсїм незначний!

Щож остає ся нам? Коли не можемо для нашої політики витворити поза нашим народом користних обставин, то очивидно мусимо їх витворювати в самім народї. Тут ми можемо мати вплив, можемо виховувати і вчити нарід, як потрібно, і можемо справдї дійти до якого результату. Виходить з того ся первістна наша рада висказана ще в числї 190-ім *Буковини*, рада, о котру п. Борковский спотикнув ся, що треба поратунку на наше лихолїтє шукати у власнім народї. А сей поратунок — то передовсїм культурна робота.

От і конець суперечцї! Ми своє сказали і „спасли душу свою,“ а чи оно хоч декого переконає, хто у нас може вгадати?

Spectator.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 27. вересня 1897.

Іменованя. Правительственний концепіст в Чернівцях Яків Мікулї іменований повітовим комісарем, а практикант при сучавскім старостві Евгеній Тарновецкий правительственним концепістом.

З жандармериї. Надпоручник жандармериї Еміль Тінц перенесений з Чернівців до Львова, а надпоручник Леонгард Веричицкий зі Львова до Чернівців.

полудне тут; що їй за причина квапити ся до дому? Зробить що, або не зробить, все лиш для себе, а не для другого! Цигани прийдуть і збудять, як забавить ся. Циган двох тісток не лишить. Проклятий! але она їх любить. Коли і не зачіпить їх словом, — они завсїгди веселі! а вигади в них... ну, циганські! Розкинула ся край лїса на половині в тїни. Коновку з малинами поставила недалеко себе і, підсунувши кулак під голову, прижмурила очи...

Над нею, коло неї увихає ся у воздусї і над цьвітами, що буяють з трави, безлїч дрібосеньких комашок — гомонять в такій гармонії. Недалеко еї ніг вертять ся і спішать ся рудаві мурахи, а там далї, може три кроки від еї голови, вигріває ся на великім мов еї хата камени, що его гора висадила з себе на-пів звинена гадина, красує ся неповорушно проти сонця, прижмуривши дрібні оченята...

І розпаношила ся полуднева тишина.

В нїй тонуть всї звуки мов у невидимім мори; розходить ся далеко тут шум старого лїса, де в нім лучать ся Маґура з Рунґом. Тишина впиває жадібно кождий сьвіжий надплив его і оживляє ся ним...

Добре лежить ся тут! Бог знає, чому так добре! Перед еї замкненими очима міняють ся ріжні барви. Жовтаві, червонаві — чудні такі! — пересувають ся уривані, неясні думки; відтак стає одна думка виразно: „Хиба возьму его!“ Она навязує ся до того, що занимало еї послїдними часами дуже живо. До майстра, що его викинула з хати прилазить. Раз в раз до старої Малини і товче їй голову, щоб намовляла еї, Параску, приняти его знов у хату! Не може без неї жити — каже. Виробила ему що, чи що таке! все его тягне до неї. Вже аби як, то не буде пити; нехай лиш его прийме!

І стара Малина оповіла їй те все і намовляла приняти его назад.

Але она про те і чути не хоче. Що їй без него за біда? Хиба що за дрова тяжко... А він все лїзе! Онигди приходить она з міста... ходила по зерно для курий... дивить ся... перед хатою купа нарубаних дров! — А она зараз знала, що то він врубав! За кілька день вертає з роботи, дивить ся — на приспі его кожух і пара чобіт... що їй робити? Не викине, бо ще хтось вкраде!... Добре би було, як би не пив, бо що правда, добрий чоловік! руки не поклав на нюю нїколи; тай і до роботи вдатний. Річи має файні, два кожухи, два сердаки...

„Бери его! може устаткує ся!“ говорить їй раз в раз сон, „все буде лекше; пліт самий не стоїть, треба его підперти. А одним колом его не підопреш!“

Се вертить ся їй в голові. Она таки прийме его, попробує ще раз, з ним жити. Вже як він так хоче, хто знає, може добре буде. Нераз думає чоловік, що оно зле, а оно таки добре; а, що правда, не она просить ся до него, а він до неї. А заведе знов нелад в хатї, она дасть собі раду. В неї кулаки ще здорові, ще звалить пяного до землї. Але як вже раз звалить.... ну! — попамятає він той день! Она добра, доки добра, але як лиха... мой, мой, мой! . . . .

. . . .

Широкий промінь сонця засунув ся незамітно до неї і заграв на еї лицю; она вже в півсонку. Її причуває ся якесь предивне, майже думане дзвоненє, як калатанє дзвінків при шиї старих овець і кіз, і свист і оклики пастухів, що тримають їх в купі.

Нараз она в Ґаврісана.

Іде з Юрієм і его товаришем і минають гору, де пасуть ся стада пана Куби і Ґаврісана. Там чабаниско. Стоїть в леваді під лїсом, з патлатим чорним волосем своїм, сам один між білими і чорними вівцями, що дрібнїють з трави, і плаче в трембіту!

Гей, як тяжко плаче він! голос трембіти розходить ся тужно між горами, смутний такий... довгий, ...ей Боже!

Руске акад. тов. „Союз“ в Чернівцях відбуде свої загальні збори дня 29-го с. м. о 2-ій годині пополудни в сали „Народного Дому.“ На порядку дневнім такі справи: 1) Справджене протоколу з послідних загальних зборів; 2) справоздане функціонарів; 3) вибір нового виділу; 4) предложеня уступаючого виділу; 5) вільні внесення і запитаня. Товариство отсим має честь запросити всїх почесних і спомагаючих членів до як найчисленнїйшого удїлу.

Дирекция зелїзниць в Чернівцях. В сїй для нашого краю преважній справі пишуть Buk. Nachrichten так: Від довшого часу ходять слухи, що міністерство зелїзниць серіозно вже взяло ся до вступних праць над основанем самостійної дирекциї зелїзниць для Буковини. Ми довідували ся у компетентних сферах про стан сеї річи і можемо тепер набезпечно сказати, що о утвореню дирекциї зелїзниць поки-що нема бесїди; однак те утворене наступить тодї, як всї буковиньскі зелїзницї вже будуть вибудовані. На се потреба ще кілька лїт почекати, а перед утворенем дирекциї мусить ся вибудовати в Чернівцях передовсїм зелїзничий варстат краєвий. — Наша редакция довідала ся, що отворене нової льокальної зелїзницї Неполоківцї-Вижниця, котре мало відбути ся 5-го жовтня, відложено до мая 1898.

Чернівцї а народне шкільництво. З нагоди управильнення науки краєвих мов має черновецка рада міска сими днями заняти ся сею справою що-до міских шкіл народних. Розходить ся іменно о науку рускої і волоскої мови. Шкільна секция міскої ради мала ухвалити, що найлїпшим управильненем буде — полишене дотеперішного непорядку! Така ухвала хиба лише черновецкій радї міскій до лиця. Хто знає, як удїляє ся наука рускої мови в Чернівцях, і хто єї удїляє, того-не може здивувати, що з народної школи при ул. семигородскій не здав нї один ученик вступного іспиту до рускої паралельки. Науку удїляють такі люди, котрим би не пошкодило самими ще учити ся правильно говорити і писати по руски; до того число годин науки недостаточне. а наука сама unter dem Hund. І такі непорядки мають лишити ся й на дальше? Се була би вже крайна несправедливість і велика кривда. Навіть Buk. Post каже, що „варто би, щоби науки другої краєвої мови попри нїмецку стала обовязковими від третої кляси почавши і щоби таким чином приготовлювано учеників до науки краєвих мов в середних школах.“ Ми маємо надїю, що радник Ясеницкий сим разом не залишить нагоди, аби стати в обороні прав черновецких Русинів, і що вірним представленем невиносимих відносин що-до науки рускої мови змінить гадку батьків міста.

Шлях електричного трамваю в Чернівцях має бути побільшений. До Чернівцїв прибув інжинер підприємства Continentale Бірінґ, щоби радї громадскій предложити проекти відповідні. Після тих проектів мають від фонтанної площи аж до публичного города вибудувати ще другий шлях, а окрім того шляхи від ринку до митрополичої палати і від ринку рускою улицею (попри став лижварского товариства) аж до міского цминтаря. При сїй нагодї обговорить п. Бірінґ справу, як би дешевим коштом можна наше місто освічувати лише луковими електричними лямпами.

Непотрібно сердять ся наші „консерватисты“-москвофіли в „Православной Буковинѣ“ на краєву раду шкільну, що она заборонила учителям купувати для шкільних бібліотек „Вѣночокъ для русскихъ дѣточокъ“, який видає знаний російский аґітатор Григорий Купчанко у Відни. Яко одну з причин сеї заборони подала кр. рада шкільна, що той „Вѣночок“ друкує ся етимольоґією. Нам здає ся, що тут нема чого сердити ся і що поступоване шкільної власти цїлком консеквентне: для кого-ж має ся ті книжочки купувати, коли дїти в школї не вчать ся етимольоґічної правописи і коли їм мова в тім „Вѣночку для русскихъ дѣточокъ“ не може бути зрозуміла? Чи може австрийска шкільна власть має свої грошї лише на те викидати, аби піддержати материяльно російского аґітатора?

Поєдинок ґр. Баденїого. Як ми вже в телеґрамах донесли, відбув ся в суботу з раня о 9. годині у Відни поєдинок між президентом міністрів ґр. Баденїм а нїмецко-национальним послом Вольфом, що є заразом редактором Ostdeutsche Rundschau. Справа була така: На першім засїданю парляменту в четвер запитав пос. Перґельт, чи то правда, що в сали парляменту находять ся полїцаї, перебрані за слуги. По сих словах настав страшний крик. Нїмецкі посли окружили міністрів, а пос. Вольф сказав до ґр. Баденїого: „Відповідайте! Коли се правда, то се лайдацтво!“ На упімнене деяких послів, щоби не ганьбив, пос. Вольф повторив свої слова. В пятницю зраня післав ґр. Баденї своїх секундантів, команданта корпусу ґр. Ікскіль і бувшого адютанта цїсаря полковника Реша, до пос. Вольфа. Сей назвав своїми секундантами послів д-ра Лемиша і д-ра Сильвестра. Секунданти умовили поєдинок на пістолети; мало ся три рази стрїляти, спочатку на 25 кроків, потім на 5 кроків близше. Противники стрілили враз, а куля пос. Вольфа застрягла ґр. Баденїому в праву руку, перебігла від ліктя до плеча, але не ранила кости. Противники подали собі руки і ґр. Баденї поїхав з лїкарем до дому, де єму витягли кулю з плеча. Запалене не наступило, хоч пацієнт не положив ся до лїжка. О поєдинку нїхто нїчого не знав, бо ґр. Баденї навіть своїй родинї о тім нїчого не казав. Перед поєдинком повідомив ґр. Баденї цїсаря, котрий тепер перебуває в Будапештї, о всім, і дістав від него дозвіл на поєдинок. По поєдинку цїсар поґратулював Баденїому і телеґрафічно дуже часто питав ся о стан єго здоровля. Окрім того вислали Баденїому письма всї клюби парляментарної більшости — з виїмком клерикалів, котрі засуджують всякі поєдинки, — а велике число послів, ріжних достойників і секунданти пос. Волфа віддали в палатї міністерства свої карти. В наслїдок слабости президента міністрів відбуде ся слїдуюче засїдане ради державної аж в четвер, бо до того часу ґр. Баденї вже мабуть виздоровіє. Очевидно цїла праса австрийска, а не меньше і парляментарні круги говорять тепер о поєдинку дуже богато. — Поєдинок має й своє сьмішне закінчене, бо якийсь „Щасний Маєр“ подав до прокураториї донос, що „якийсь ґр. Казимір Баденї визвав пос. Вольфа на поєдинок і що той поєдинок відбув ся.“ Дотепний якийсь Віденчук! Нинї дістаємо вістку з Відня, що здоровле Баденїого і нинї добре, в ночи зовсїм не зле спав і встав рано з лїжка. Сотки людий і листовно і телеґрафічно питають ся о єго здоровле та відвідують єго. Між першими відвідав єго комендант корпусу Ікскіль.

Вість про Андреґо. Доперва тепер відчитано в Гамнерфестї депешу, котру нїс почтовий голуб до дневника Aftonbladet від Андреґо з бальона. Голуба застрілив капітан рибацкого судна „Alken“ ще 20-го липня с. р., а зміст депешї такий: „Дня 13-го липня година 12. мінут 30 в полудне, 82·2 степений півн. ширини, 15·5 степений східної довжини добра їзда на схід, 10 степений на полудне. Всьо добре. То є третий голуб почтовий. Андре.

І шпилькою можна убити. В Ґенуї в Італії стрітила кельнерка Кияріна Маттеї на улици свого судженого, тапіцера Піцорето, і розпочала з ним розмову, котра вскорі перемінила ся в сварку. Нагле витягнула Маттеї велику шпильку від капелюха і вбила єї судженому в груди. Шпилька попала в серце і тапіцер погиб на місци. Маттеї утїкла, але на другий день кинула ся з пятого поверха на брук і убила ся, полишивши лист, в котрім признає ся з розпуки, що з заздрости о судженого хотїла єго лиш легко скалїчити, коли-ж єго убила, то й сама відбирає собі житє.

На кару смерти засудив трибунал судїв присяглих в Вадовицях двох опришків: Влодарского і Стаха, що допустили ся богато великих крадежий і рабунків в Галичинї і на пруским Шлезку, а закінчили скритоубійством банкира Кона в Нїмеччинї. Влодарский при арештованю застрілив одного з людий, що хотїли єго притримати, а другого тяжко ранив. Розправа, до котрої покликано богато сьвідків з пруского Шлезка, тревала цїлий тиждень.

Жидівска заїлїсть не має міри. В Чорткові побили жиди дуже тяжко Михайла Чачкевича, родом із Залозець, вихреста. Чачкевич вихрестив ся перед чотирма роками і тепер пустив ся з Станїславова піхотою до Чорткова, щоби найти при зелїзници роботу денного наємника. Давнїйше мав він в Чорткові вуйка рабіном, длятого жиди пізнали єго і почали на старім Чорткові обкладати стусанами так сильно, що Чачкевич упав омлїлий на землю. Тогдї хотїли жиди занести єго з собою, та на щастє знайшли ся в час люди, що оборонили перед дальшою напастию. Чачкевич лежить тепер тяжко хорий в шпитали, а жандармерия слїдить за виновниками; двох мабуть уже винайшла.

Згинула від когута. В селї Альберіц в Долїшній Австриї ранив 60-лїтну Марию Зайдль когут в руку. Спочатку Зайдль не звертала жадної уваги на малу рану. Але вскорі напухла рука, а прикликаний лїкар сконстатував затроєне крови. Чотири дни опісля померла Зайдль серед страшних мук.

Що зможе витревалість і сильна воля, доказує отся подїя з житя. Один варшавский лїкар мав до послуги молодого хлопця Каролька, котрий хотїв конче бути фельчером. Лїкар допоміг Каролькови і сїльский хлопчина по відбутю відповідної практики і зложеню іспиту одержав фельчерске сьвідоцтво. Але молодець забажав піти дальше і, щезнувши з Варшави, удав ся до Москви, де попри своїх заводових занятях вів дальше мозольні студиї, щоби здати ґімназияльний іспит, а по матурі вступити на университет. Ту цїль осягнув він доперва по 15 лїтах, а опісля скінчив еще лїкарский видїл. Колишний послугач і колишний фельчер узискав тепер диплом лїкаря, числячи 49 лїт житя. Витревалий чоловік повернув до краю і занимає посаду лїкаря в одним фабричнім містї.

Покарана зухвалість. Через Днїстер в Залїщиках буде ся тепер зелїзничий міст незвичайної довжини і висоти (40 метрів). З цїкавости приходять люди дивити ся хоч здалека на ту величаву будову, бо в район роботи вільно ступати лише за білетом. Однак публика не могла з того часто користати, бо інжинер Штадлер обходив ся дуже нечемно з людьми, навіть з сьвящениками. Залїщицкий парох Княгиницкий подав задля того жалобу на руки міністра зелїзниць, а у відповідь на неї одержав письмо, в котрім міністер висказує свій жаль задля того грубого поведення і вневняє, що згаданий інжинер буде покликаний до одвічальности. В три дни опісля перенесено Штадлера до Радівців, а єго місце заняв иньший, чемнїйший чоловік. Сей

А їй в серцю так, як би йшла на смерть, так тяжко їй чомусь! Відтак утихла трембіта; згубив ся десь єї голос... і паде округ неї на все чорна темінь. Їй стало лячно і она хапає Юрієвого товариша за плечі... „Бадіко, ратуйте!“

А він каже: „Тепер відступило твоє щастє від тебе; тепер ти вже без него будеш проживати на сьвітї!“

Она з остраху зойкнула тай прокинула ся...

Нї! темінї нема! довкола ясна днина і блеск полудневого сонця.

Сїла тай протирає очи, а заразом слухає... Нї, трембіти не чути нї звідки... округ неї тихо і лише лїс шумить

. . . .

Поганий сон; але і брехливий! Єї щастє не може нїколи єї покинути. Мошняг казав: „В тебе — каже — таке щастє, що не покине тебе нїколи. В душу поклав тобі Бог твоє щастє, щоб не могло тебе нїколи покинути!“

Старий такий, як він, не буде брехати!

. . . .

Чернівцї в грудни 1896-го року.

крок мінїстра ґенерала Ґуттенберґа викликав в цїлїй околици чимале вдоволенє.

Помер у Львові Тит Будзиновский, вислужений директор народної школи, батько касиера нашої „Рускої Каси“ і редактора „Працї,“ в 60-ім роцї житя.

П. Т.

Сим маю честь повідомити П. Т. Публику, що я **з днем 24. липня** с. р. отворила у Вижници

ТОРГОВЛЮ МІШАНИХ ТОВАРІВ

разом з

комнатою до снїдань.

Поручаю Впв. місцевій і доокрестній публицї

кавy, чай, цукор, вино, Портер, пиво, СЬВІЧКИ ЦЕРКОВНІ і СТОЛОВІ, папір, прибори шкільні, Фарбу і щітки.

Висилка на село виконує ся відворотною почтою.

Услуга скора, цїни низькі!

З глубоким поважанем

АННА МОСКВА.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складі отсї свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї **7** разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повістокъ для чемних діточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодинокy книжочку.

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважанем

В. Данилевич,

машинїст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. зелїзньчій (Banhofstrasse) ч. 26.

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з Чернівцїв

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	[8^{19}]	*8^{54}	*12^{32}	[4^{04}]	*$10^{\underline{25}}$
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	[11^{48}]	*3^{51}	*8^{32}	—	*6^{35}
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6^{45}	4^{30}	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8^{14}	5^{35}	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівтірка і пятницї.

з Гадікфальви					
до Радівцїв	6^{10}	10^{03}	2^{28}	$6^{\underline{12}}$	$8^{\underline{05}}$
з Гатни					
до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу	10^{10}	2^{01}	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	$3^{\underline{27}}$	6^{30}	10^{09}	2^{16}	7^{18}
з Вами					
до Рус-Молдавицї	$3^{\underline{46}}$	6^{47}	9^{13}	11^{32}	2^{50}

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з Карапчева					
до Чудина н. С.	8^{54}	10^{07}	$6^{\underline{15}}$	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка, другий з винятком понедїлка, нічний кождої днини.

приходять до Чернівцїв

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв	[11^{28}]	*3^{20}	*$7^{\underline{57}}$	[$8^{\underline{11}}$]	*6^{10}	
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	*8^{09}	*12^{12}	[3^{50}]	*10^{00}	
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11^{13}	9^{50}	—	—	
до Глїбоки						
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6^{35}	10^{37}	$8^{\underline{00}}$	—	—	

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до Гадікфальви						
з Радівцїв	$5^{\underline{42}}$	8^{55}	1^{15}	5^{50}	$7^{\underline{47}}$	
до Гатни						
з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12^{58}	$6^{\underline{25}}$	—	—	—	
до Іцкан						
зі Сучави	$4^{\underline{42}}$	8^{42}	1^{30}	$6^{\underline{30}}$	$8^{\underline{37}}$	
до Вами						
з Рус-Молдавицї	8^{42}	12^{59}	2^{04}	3^{22}	5^{45}	$9^{\underline{05}}$

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до Карапчева					
з Чудина н. С.	$5^{\underline{55}}$	5^{55}	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

[ ] поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го- грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“**, після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїленє **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Поручаємо

Новозаложену руску торговлю

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

в Чернівцях, улиця панська ч. 35.

У **Власюка** дістанете всї товари, які потребує Ваш дім: житну, пшеничну і кукурудзяну муку, риж, крупи, хлїб, булки і дріжджі. Цукор, каву і чай. **До церкви сьвіч и, великі і малі; віск і кадило.** — Дістанете крохмаль, мило і фарбку. Перець, гвоздики, цинамон, имбір, шафран і бобки. Оселедцї, москалї, оливу і оцет. Вино, горівку і рум. Чоколяду, цукорки, медівники і проче і пр.

У Власюка є **комната до снїдань**, сьвіжі і здорові перекуски і не фальшовані напитки.

Маємо надію, що всї Русини що купують у Чернівцях товар не підуть більше нї до жида нї до нїмця лиш до Русина Власюка. Свій свому повинен помагати.

Як не хочете, щоби Вас обшахрували на цїнї, вазї і товарі, як хочете добре і дешево купити, ідїть до Торговлї **Ігнатія Власюка!**

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.